

Diskusija par lauku telpas attīstību-

**redzējums par lauku telpas attīstības
perspektīvu un struktūru un scenārijiem
lauku teritoriju attīstībai**

Rīga
19.09.2012

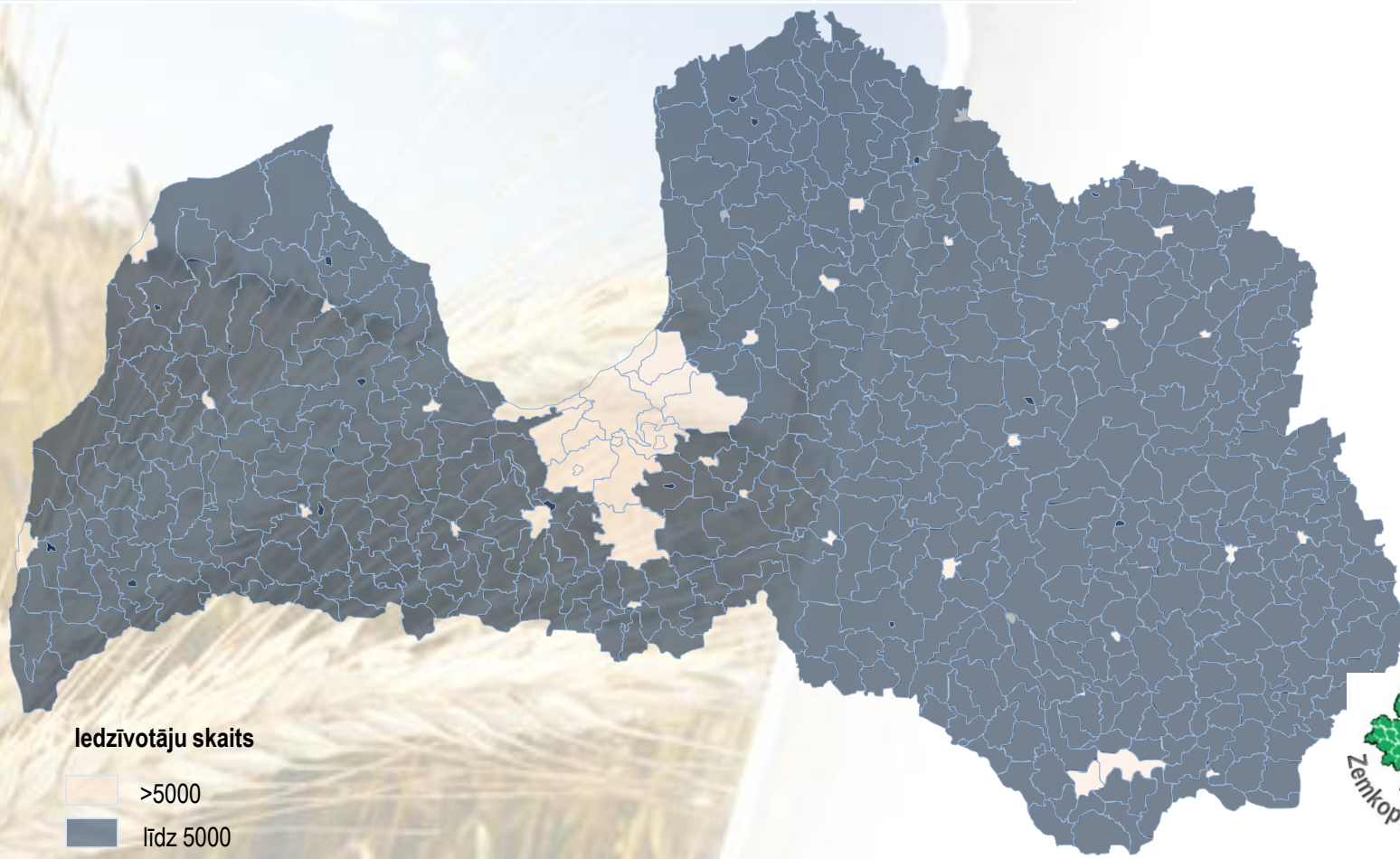

Diskusijas jautājumi:

- kā ilgtspējīgi un produktīvi izmantosim Latvijas zemes un ūdeņu resursus?
- kā vairosim agrobiznesā radīto pievienoto vērtību un strādājošo ienākumus?

Lauku telpa

Investīciju ieguldījumi lauku telpā	2007-2013	2014-2020
ELFLA	970 milj.Ls	924 milj.Ls
EZF	117 milj.Ls	117 milj.Ls
ERAF	???	???

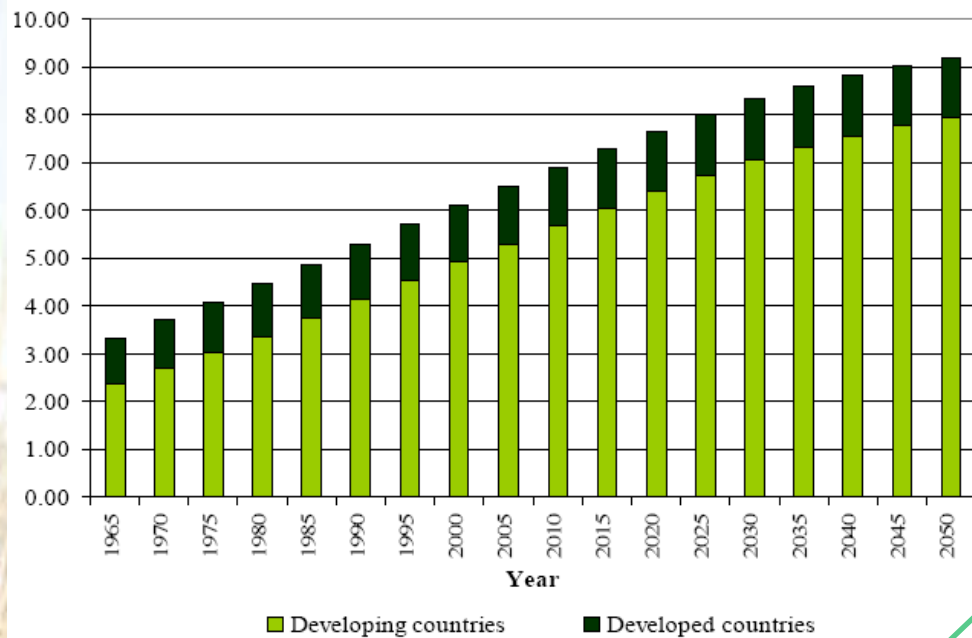
Izaicinājumi lauku telpas attīstības kontekstā

- **Vienošānās starp nozarēm** par ES fondu investīciju mērķtiecīgu un sabalansētu ieguldīšanu un šo investīciju teritoriālo izvietojumu;
- **Kompleksu risinājumu piedāvājums sadarbībā ar nozaru ministrijām** (*nodarbinātības, izglītības, veselības, IKT, sabiedriskā transporta, ceļu infrastruktūras nodrošināšanā*);
- **Pašvaldību iesaiste un motivācijas radīšana**;
- **Jaunu darba vietu radīšana**;
- **Mērķorientētas izglītības** (jo īpaši profesionālās), **kvalifikācijas un pārkvalifikācijas iespējas**
- **Nākotnes darbaspēka izmaksu «spiediens»** uz uzņēmumu konkurētspēju

Lauku teritorija LAP

- **2007-2013. gada periodā – visa Latvijas teritorija, izņemot pilsētas ar iedzīvotāju skaitu virs 5 000.**
 - ✓ LEADER – visa Latvijas lauku teritorija ieskaitot pilsētas, kurā iedzīvotāju skaits ir no 5000 līdz 15 000.
- **2014-2020. gada periods visa Latvijas teritorija, izņemot pilsētas ar iedzīvotāju skaitu virs 5 000.**
 - ✓ Lauku attīstība - visa Latvijas lauku teritorija izņemot 9+21(nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centri)???
 - ✓ ELFLA LEADER - visa Latvijas lauku teritorija izņemot novadu teritoriālās vienības pilsētas un pagastus, kur iedzīvotāju skaits ir virs **15 000???**

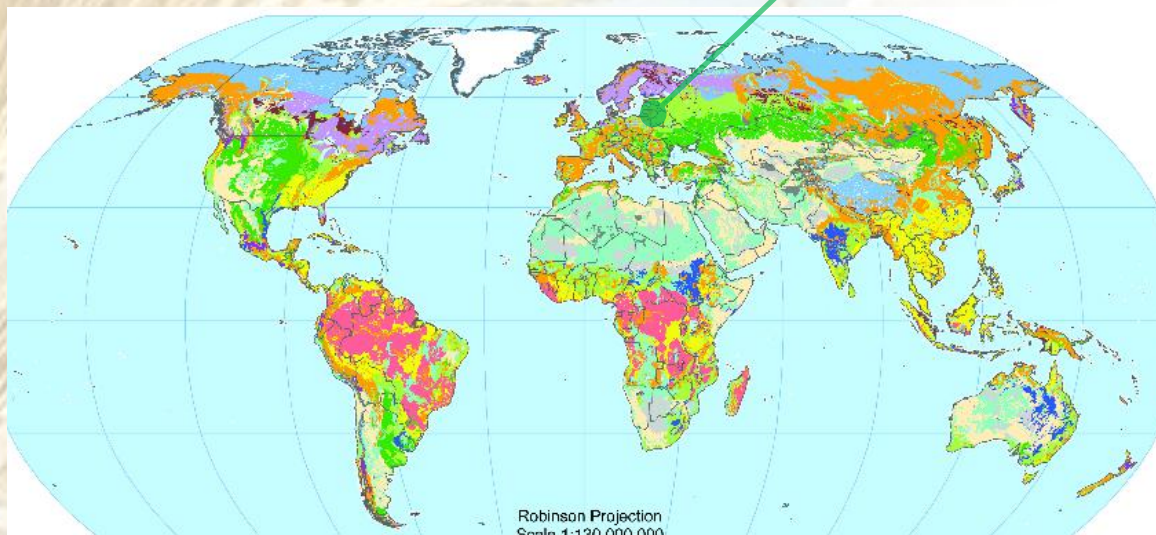
Situācijas apskats lauksaimniecībā un pārtikas nodrošinājumā pasaulē

Atbilstoši FAO prognozēm 2050 gadā iedzīvotāju skaits pieaugs līdz 9,1

Pieprasījums pēc pārtikas pasaulē līdz 2050.g. par 70% saskaņā ar FAO

Augsnes, īpaši piemērotas pārtikas ražošanai

Lauksaimniecība – nodarbinātības līmenis neizbēgami kritīsies – jākāpina produktivitāte

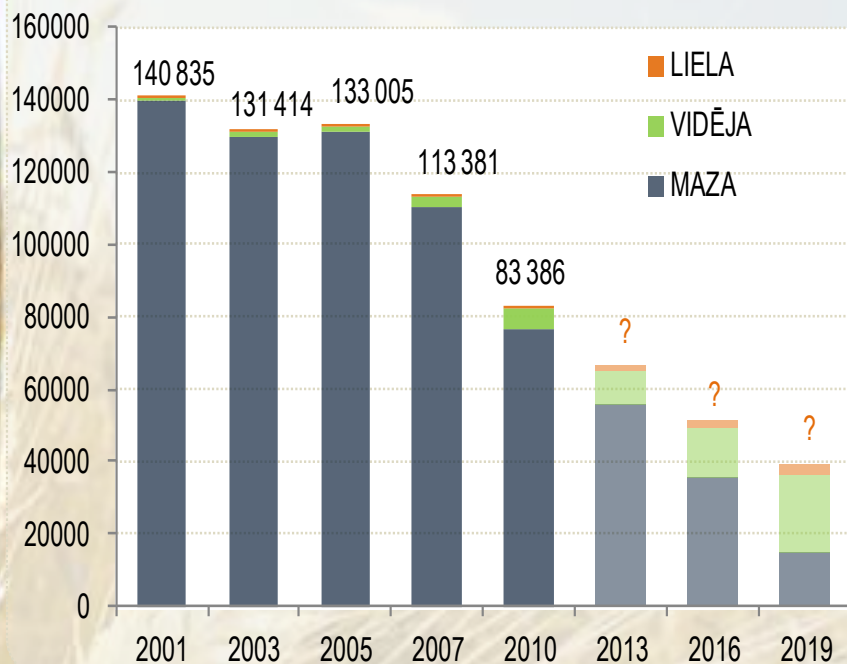

Avots: Swedbank, 2011

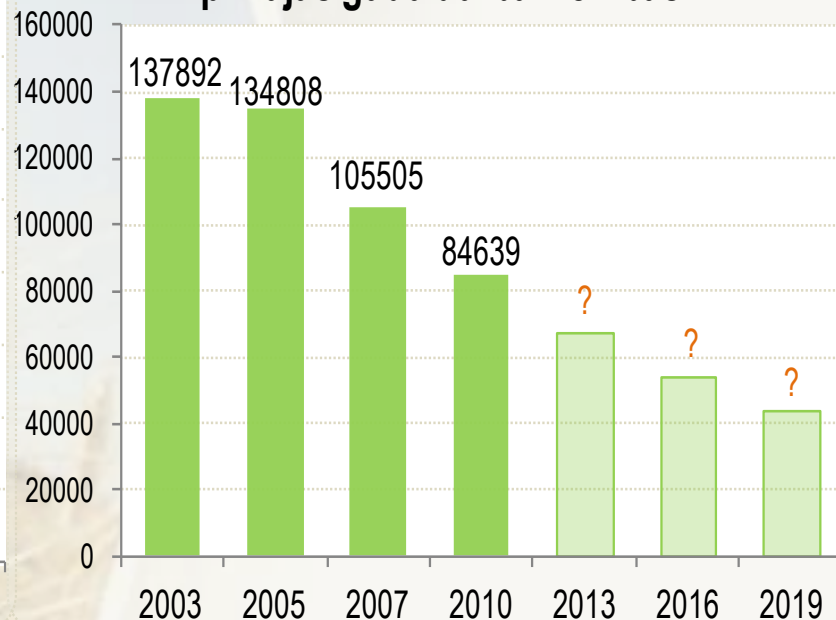

Lauksaimniecība

Ekonomiski aktīvo saimniecību skaits

Lauksaimniecībā nodarbināto skaits pilnajās gada darba vienībās

Avots: ZM, saskaņā ar CSP datiem

Galvenie uzstādījumi 2020.gadam

- Pieaug ienākumi no **efektīvas ražošanas**, palielinot produkcijas ar pievienoto vērtību un uz tirgu orientētas produkcijas ražošanu
- Katrs zemes, meža ha un Latvijai piederošie ūdeņi tiek izmantoti vērtības radīšanai - tiek saglabāti 2,0 milj./ha LIZ lauksaimnieciskās produkcijas ražošanai
- Latvijas laukus apsaimnieko **ģimenes saimniecības**, kuras spēj nopelnīt un **nodrošināt savu ģimeni**

Ienākumu pieaugums no ražošanas – galvenie principi

- ✓ **Mērķtiecīgas investīciju programmas** (maziem, vidējiem un lieliem) lauksaimniekiem, pārstrādei, meža un zivju nozarēm
- ✓ **Padziļinātas apstrādes produktu** ražošanas apjomu palielināšana un inovācijas pakāpes paaugstināšana (specializētas ražotnes)
- ✓ **Vietējā tirgus stimulēšana:** valsts iepirkumos saprātīgs protekcionisms, pašvaldību iesaiste ekonomikas attīstībā – vietējie tirdziņi, vietējo resursu izmantošana (pārtika/koksne)
- ✓ **Eksporta veicināšana:** ārējo tirgu izpēte un noietu sekmēšana, eksporta apjomu koncentrēšana, kooperācija, specializācija uz konkrētu tirgu pieprasījumu

Efektīva lauksaimnieciskā ražošana

- **Mērķtiecīgas, objektīvi pamatotas** (enerģiju un resursus taupošas) investīciju programmas, nodalot tirgum ražojošās no pašnodrošinājuma saimniecībām;
- Atbalsta saņemšanas kritēriji **atšķirīgi pa saimniecību grupām, nosakot atbalsta saņemšanas griestus**
- **Mazo un vidējo zemnieku saimniecību** atbalsta instruments, ietverot kooperāciju, izglītošanu, nišu produktu ražošanu;
- **Zinātne un konsultācijas**
 - koncentrēta augstas kvalitātes profesionālā un augstākā izglītība,
 - subsidētas prakses vietas, stipendijas;
 - LLU - Baltijas līmeņa mācību un zinātnes centrs,
 - atbalsts kvalitatīvām konsultācijām, “vaučeru” sistēmas ieviešana,
 - 1 miljons LVL no tehniskās palīdzības zemnieku akceptētiem zinātnes projektiem

Efektīva pārtikas ražošana

- Paaugstināt ražošanas efektivitāti vietējā patēriņa un eksporta produktiem
- Palielināt pārtikas produktu pievienoto vērtību vietējā patēriņa un eksporta produktiem
- Ārējā tirgus apgūšana, palielinot apjomus un diversificējot galamērķus
- Uzņēmumu attīstība un ražošanas pārnese reģionos
- Uzlabot pārtikas ražošanas uzņēmumu pieeju gala patērētājiem

Efektīva meža nozare

- **Meža zemes izmantošanas produktivitāte un rentabilitāte**
 - Meža ceļu un meliorācijas sistēmu infrastruktūra, kvalitatīvs reproduktīvais materiāls, jaunaudžu un krājas kopšana, mazvērtīgo mežaudžu nomaiņa, meža atjaunošana
- **Vienmērīgas, prognozējamās un ilgtspējīgas apaļkoksnes resursu plūsmas nodrošināšana vietējai rūpniecībai**
 - kooperācija, meža īpašnieku informētība par mežu stāvokli un veicamajiem pasākumiem (meža inventarizācijas plānu izstrāde, pakalpojumu elektronizācija un pieejamība u.c.)
- **Mērķtiecīga, uz zināšanām balstīta, «neizmantotās» zemes iesaiste ražošanā**
 - Zemes izmantošanas monitorings, augstvērtīgu mežaudžu izveidošana aizaugušajās lauksaimniecības zemēs, lauksaimnieciskajai ražošanai nederīgo zemju apmežošana
- **Darba ražīguma paaugstināšana nozares pirmapstrādes un tālākapstrādes uzņēmumos**
 - Augstas kvalifikācijas speciālistu sagatavošana (stipendijas, materiāltehniskā bāze u.c.)
 - Jaunākās paaudzes tehnoloģijas un iekārtas, investīcijas sīkkoksnes pārstrādei
- **Tālākapstrādes jaudu palielināšana**
 - Starptautisku koncernu komplektējošo rūpnīcu pārcelšana vai izveide Latvijā, veicinot sagatavju ražošanu (klāstera princips)
 - Motivējoša sistēma pašvaldībām ražošanas attīstībai savā teritorijā un veicināt koksnes produktu vietējo patēriņu.

Efektīva zivsaimniecības nozare

- **Augstākas pievienotās vērtības radīšana un eksportspējas stimulēšana**
 - Atbalsts inovācijai un “bezatlikuma” tehnoloģiju ieviešanai (jaunu, augstvērtīgāku produktu ražošana un dažādošana);
 - Atbalsts zvejas produktu apstrādes uzņēmumu konkurētspējai;
 - Kooperācijas attīstība produkcijas ražošanā.
 - Īpašs atbalsts zināšanu pārnesei (piemēram, LLU/BIOR – nozaru organizācijas)
- **Akvakultūras potenciāla attīstība iekšējam un ārējam tirgum**
 - atbalsts augstvērtīgākām tehnoloģijām (ūdens recirkulācija u.c);
- **Atbalsts vietējām rīcības grupām**, kuras tieši saistītas ar KZP ietekmes jomu, īpaši, ja sniedz atbalstu uzņēmējdarbībai vai nodarbinātībai citās nozarēs bijušajiem zvejniekiem un zivsaimniecībā nodarbinātajiem.

Katrs zemes ha rada pievienoto vērtību

- **Augsnes auglības saglabāšana un atjaunošana** (meliorācija, kaļķošana, augsnes analīzes, LIZ sakārtošana, konsolidācija), saglabājot LIZ vismaz 2 milj. ha;
- Mazo saimniecību rīcībā esošās zemes (ap 900 000 ha) produktīva izmantošana;
- **Specifiski atbalsta pasākumi zemei**, kuru neizmantos lauksaimniecībai (no 2,0 milj.- 2.4 milj);
- **Nodokļu politika**, kura nodrošina efektīvu resursu izmantošanu (zemes nodokļa palielināšana neizmantotajai zemei);
- **Zemes kreditēšanas programma**;
- Valsts un pašvaldību **zemes fondi**

Latvijas laukus apsaimnieko ģimenes saimniecības, kuras spēj nopelnīt un nodrošināt savu ģimeni

- **Nelauksaimnieciskās ražošanas** uzņēmumu attīstība laukos, nodrošinot papildus ienākumus arī lauku saimniecībām
- **Lauku infrastruktūras attīstība**, nodrošinot mobilitātes iespējas
- **Programmas jaunie uzņēmēji** ar paaugstinātu atbalsta intensitāti
- **Kooperācija, ražotāju grupas**
- **LEADER pieeja**
- **Sadarbība ar citām ministrijām- EM, IZM, VARAM, FM, SM.**